

Anastrepha ludens (Loew)

(Mexican fruit fly)

TAXONOMICKÉ ZARADENIE:

Trieda: *Insecta* – hmyz, rad: *Diptera* – dvojkrídlavce, čeľaď: *Tephritidae*, rod: *Anastrepha*, druh: *Anastrepha ludens*

HOSTITEĽSKÉ RASTLINY:

- *Anastrepha ludens* je polyfágnny škodlivý organizmus, ktorý má široké spektrum hostiteľských rastlín.
- K hlavným hostiteľom zaraďujeme hlavne rôzne druhy citrusov (*Citrus* spp.) a mangovník (*Mangifera indica*).
- *Anastrepha ludens* je invazívny škodca, ktorý ohrozuje produkciu ovocia v Strednej Amerike a Mexiku.

PRÍZNAKY:

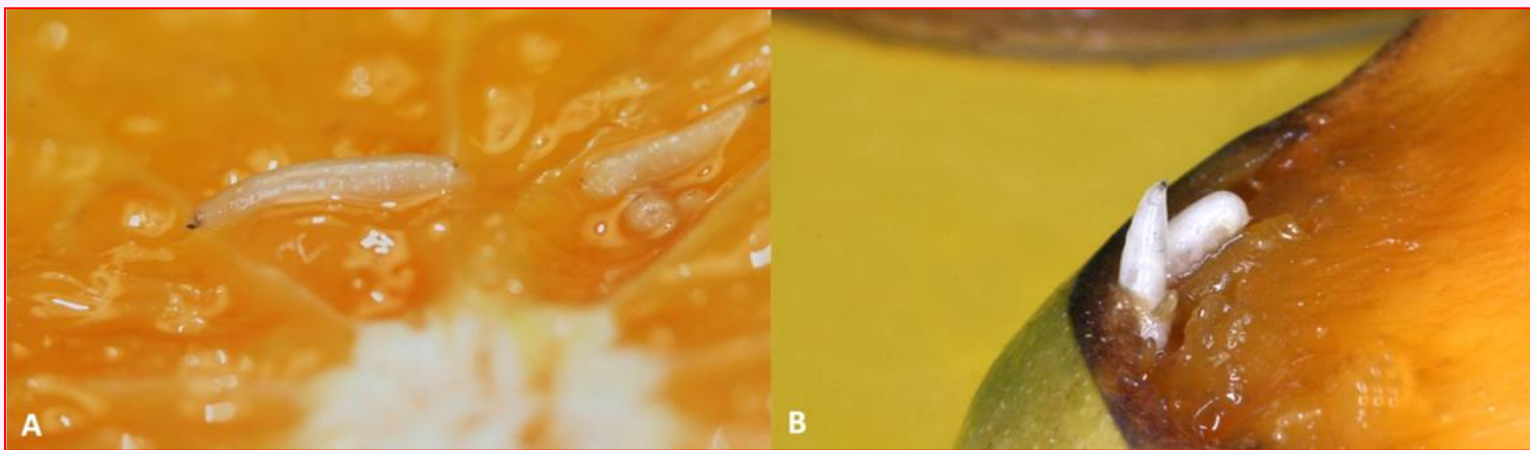
- Napadnuté plody môžu vykazovať príznaky, ale je ich ťažké odhaliť v počiatočných štádiách.
- Samička zanecháva pri kladení vajíčok na šupke plodu stopy po vpichu, ktoré sa prejavujú ako tmavé škvrnky (voľným okom sú ťažko viditeľné).
- Vyliahnuté larvy sa živia predovšetkým dužinou plodov.
- Vo vnútri napadnutého plodu dochádza k poškodeniu skôr, ako sa príznaky prejavujú na povrchu (siete tunelov, ktoré sú sprevádzané hnilobou).
- Požerky umožňujú napadnutie plodov sekundárnym patogénom (baktérie a mikroskopické huby).
- Plody môžu produkovať sladký exsudát.

Dospelé samičky *Anastrepha ludens* kladúce vajíčka

Vajíčko *Anastrepha ludens*

Larvy *Anastrepha ludens* na citruse (A) a mangu (B)

BIOLOGIA:

Samička kladie vajíčka jednotlivo alebo v desiatkach okolo 40 vajíčok do hĺbiny v dužine dozrievajúcich/zrelých plodov. Veľkosť znášky závisí od veľkosti plodu. Vajíčka sú bielej farby, 1,37 - 1,6 mm vysoké a 0,18 – 0,21 mm široké. Sú biele, vretenovité, vpredu širšie a vzadu sa zužujú. Vývoj vajíčok trvá od 3 do 12 dní. Larvy prechádzajú 3 instarmi (vývojové štádiá), pričom vývoj trvá od 8-30 dní (závisí od teploty a hostiteľskej rastliny). Larvy sa živia mezokarpom alebo dužinou plodov. Dospelé larvy opúšťajú plody a kukli sa v pôde. Larvy sú stredne veľké, 5,8-11,1 mm dlhé a 1,2-2,5 mm široké. Dospelé jedince majú veľkosť 7–11 mm a ich krídla merajú 7–9 mm. Farba tela je zväčša žltá až oranžovohnedá s tmavšími hnedými štetinami. Hlava je žltá, hrud' je žltá až oranžovohnedá, niektoré časti sú bielo zafarbené. Mnohé druhy *Anastrepha* majú charakteristické vzory krídel. Kresba na nich je prevažne oranžovohnedá. Dospelé jedince sa objavujú po 12-32 dňoch v závislosti od teploty. Samčekovia produkujú feromóny, aby prilákali samičky na kopuláciu. *Anastrepha ludens* je multivoltínový druh, môže dokončiť niekoľko generácií za rok. Zaujímavé je, že aculeus je dosť dlhý (3,35–5,76 mm) v pomere k veľkosti tela *A. ludens*, čo umožňuje a zľahčuje identifikáciu na úrovni druhu.

SPÔSOB PRENOSU A ŠÍRENIA:

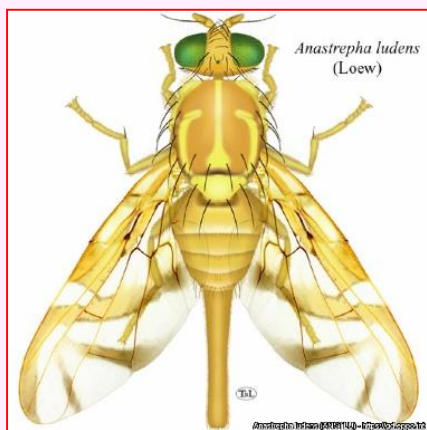
- Dospelé jedince dokážu preletieť veľké vzdialenosti v závislosti od poveternostných podmienok (prenesenie vetrom), a to údajne až 135 km za rok.
- Prostriedkom šírenia je preprava ovocia (hlavne citrusy a mango) obsahujúceho vajíčka alebo larvy.
- Existuje riziko prepravy kukiel v pôde alebo obaloch.

OCHRANA:

- *A. ludens* patrí medzi karanténnych škodcov Únie, čo znamená, že jeho prípadný výskyt by mal závažný dopad na našu krajinu.
- Na území SR sa prieskum nevykonáva.
- Škodca na našom území nemá vhodné hostiteľské rastliny a rovnako vyhovujúce ekologické, klimatické podmienky na usídlenie a šírenie sa.

Sklená pasca McPhial sa používa v Mexiku na odchyt dospelých jedincov *A. ludens*

Kresba dospelého jedinca *A. ludens*

(A) dospelý samček; (B) označený samček; (C) samček vykonávajúci sexuálnu signalizáciu; (D) kopulácia dospelých samičky a samčeka *A. ludens* na spodnej strane listu

Ovipozícia (šípka) na citruse a dospelý samček *A. ludens*

Krídlo dospelého jedinca *A. ludens* so silne zakrivenou žilou M (šípka)

Podozrivé prípady je potrebné hlásiť u oblastného rastlinolekárskeho inšpektora Odboru kontroly ÚKSÚP BA (Oddelenie kontroly ochrany rastlín). Kontakty sú dostupné na stránke: <https://www.uksup.sk/oddelenie-kontroly-ochrany-rastlin>.

ÚSTREDNÝ KONTROLNÝ A SKÚŠOBNÝ ÚSTAV POĽNOHOSPODÁRSKY V BRATISLAVE

833 16 Bratislava, Matúškova 21

Odbor ochrany rastlín

web: www.uksup.sk

e-mail: ochrana@uksup.sk

tel.: 02 / 59 880 414

Spracovali: Ing. Maroš Lučaj; Ing. Mária Grejtáková (Odbor ochrany rastlín)